

Hva husker du fra filmen?

Se filmen "Trygg på do" og fargelegg ruta med det riktige svaret.

Hvor bor Amie?

 Norge

 Sierra Leone

 Sri Lanka

Hva mangler de på skolen til Amie?

 Lærere

 Stoler

 Doer

Hva bærer Amie i bøtta på hodet?

 Vann

 Brød

 Melk

Hva er Amie redd for når hun går på do i skogen?

 Elefanter

 Edderkopper

 Slinger

Hvor går de minste barna på do?

 I havet

 Bak skolebygningen

 I vasken

Hva forteller Amie at vil skje om de får do?

 De blir reddere

 De blir sykere

 De blir lykkeligere

Hvorfor løper vi og samler inn penger i år?

 For å kjøpe skolebøker

 For å bygge do

 For å bygge skole

Lær om Sierra Leone

Amie er elleve år. Hun bor i et land som heter Sierra Leone. Det ligger i Afrika.

For lenge siden seilte en mann forbi kysten av Afrika. Så ble det kraftig storm.

Mannen syns fjellene på land så ut som store løver. Da det tordnet hørtes det ut som løver som brølte.

Derfor kalte han landet Sierra Leone. Det betyr løvefjellene.

Her er flagget til Sierra Leone:

Oppgave

Tegn løvefjellet som du tror mannen så.

Finn rimeord

Hvilke ord rimer på hverandre? Tegn en strek mellom ordene som rimer.

Do

Mygg

Bæsj

Ro

Trygg

Kjole

Vann

Spann

Såpe

Æsj

Skole

Kåpe

Dikt din drømmedo

Hva er din drømmedo?

Hvordan ser den ut?

Hvilke følelser får du av din drømmedo?

Skriv et dikt.

Forskjellige doer rundt i verden

Når man reiser rundt i verden ser man at det er mange forskjellige typer doer. Det er bare fint så lenge de er trygge og fungerer som de skal.

Doene dere ser i filmen er ulike de vi har i Norge. Det er flere varianter av dem, men felles for de fleste toalettene FORUT bygger i Sierra Leone er at de er et hull i gulvet.

I filmen ser dere en variant hvor man kan sitte på ramma rundt hullet, eller sitte på huk oppå ramma.

Hvordan bruker man dem?

1. Du sitter på huk med en fot på hver side av hullet.
2. Jo dypere du klarer å sitte, jo bedre kontroll har du på å treffe hullet.
3. Flere steder bruker de ikke dopapir, men vasker seg med vann. I filmen står det vann i en dunk ved siden av doen.
4. Etter at du er ferdig kan du bruke vann til å skylle kantene for å etterlate doen ren til den som kommer etter deg.

Doene i filmen har en vask for å vaske hendene på utsiden av dobygget.

Hva er forskjellene på doene du ser i filmen og doene du bruker til vanlig?

Hva er det viktigste for at en do skal være trygg for den som bruker den?

Rettferdighet: Alle må få gå på do

Se filmen der Selda forklarer rettferdighet.

Den ligger på forut.no/skolelopet

Som du sikkert har skjønnt er det viktig med do på skolen. De fleste skoler i Norge har delt inn i doer for jenter og gutter. Da er det likt for alle, ikke sant?

Men vent nå litt... Hva med de som sitter i rullestol? Tror du de syns det er greit med denne fordelingen? Nei, handicaptaoletter er viktige for at alle skal få de samme mulighetene og for at det skal være rettferdig.

Det hjelper ikke eleven i rullestol at det er jentedoer og guttedoer hvis det er umulig å kjøre rullestolen inn dit.

Nå vet vi at likhet og rettferdighet ikke er det samme. At alle blir behandlet likt er ikke alltid det samme som at det er rettferdig.

Doene vi bygger i Sierra Leone er ulike doene de fleste har i Norge.

Er det rettferdig? Hvorfor eller hvorfor ikke?

Bærekraftsmålene og trygge doer

FNs bærekraftsmål er en plan med 17 mål for at verden skal bli bedre på en sunn måte.

Mål nr. 6 handler om rent vann og gode sanitærforhold. Innen 2030 skal vi sørge for tilgang til tilstrekkelige og likeverdige sanitær-, hygiene- og toalettforhold for alle, med særlig vekt på behovene til jenter og kvinner og personer i utsatte situasjoner.

Det er jo bare seks år til vi skal nå målet, så hvordan ligger vi egentlig an? I FNs bærekraftsrapport fra 2021 kan vi lese:

Flere har fått tilgang til trygge toaletter. I 2020 hadde 54 prosent av verdens befolkning tilgang til grunnleggende sanitæranlegg. Det betyr at man ikke trenger å dele do med andre husholdninger, og toalettene hindrer brukerne og deres umiddelbare miljø fra å komme i kontakt med avføringen. Selv om det går fremover, mangler fortsatt 1,7 milliarder mennesker tilgang på helt grunnleggende toalettfasiliteter, og 494 millioner av dem går på do ute.

Vi har altså en del arbeid igjen. Tilgangen til en ren do der du kan lukke døra bak deg er ikke bare et grunnleggende behov, men en menneskerett. Det handler om:

- Verdighet – Å kunne lukke en dør og være helt privat bidrar til en verdighet.
- Bedre helse – Rene og lukkede toaletter bidrar til mindre sykdom som f.eks. diare.
- Trygghet - Reduserer risikoen for overfall og overgrep.
- Økt produktivitet – Gjør at mennesker kan fokusere på skole, jobb og fritid istedenfor å bekymre seg for neste dobesøk.
- Økt likestilling – Med egne jente- og guttedoer på skolene kan jenter lettere komme på skolen, også når de har mensesen.

Hvorfor er det viktig å nå målet om trygge toaletter til alle?

Hvorfor er jenter og kvinner nevnt spesielt i dette delmålet?

Hvordan påvirker mangel på trygge toaletter hverdagen til de 494 millionene mennesker som går på do ute? Tenk fysisk og psykisk helse, skole, jobb og økonomi.

Hvordan henger dette bærekraftsmålet sammen med bærekraftsmål nr. 3 om god helse og mål nr. 4 om utdanning for alle?

Kilder: FN-sambandet og World Toilet Organization

Trygge doer og mensen

Mensen er naturlig. Hver dag har millioner av mennesker verden rundt mensen. Likevel er den preget av skam og fører til diskriminering.

En undersøkelse har for første gang kartlagt mennessmerter hos unge i Norge. Nesten 80 prosent av 1000 elever på videregående i Oslo rapporterer om store mennessmerter, og halvparten av disse oppgir at de har vært borte fra skolen på grunn av smertene. Dette fraværet kan gi konsekvenser for hvilke valg jentene har videre.

Tenk på situasjonen i Sierra Leone: Der kommer mangelen på toaletter og mulighet til å lukke seg inn på en trygg do på toppen av utfordringene med mennessmerter. Mange har heller ikke råd til bind og tamponger og holder seg derfor hjemme under hele perioden. Dette kalles mensenfattigdom.

Når skoler ikke har trygge toaletter mangler jenter også et trygt sted for å skifte bind og vaske seg når de har mensen. Man kan si at jenter har en ulempe sammenlignet med gutter på dette området.

Har du forslag til hvordan skolene kan innredes og organiseres for at denne biologiske forskjellen mellom kjønnene kan viskes ut?

Hvordan kan vi bekjempe skam og tabu knyttet til mensen?

Skolegang og minst mulig fravær er viktig for barn og ungdom i hele verden. På mange måter kan man si at det er ekstra viktig å fullføre grunnskolen i fattige land som Sierra Leone. Hvorfor det?

Kilder: UNICEF og [NRK](#)

Limerick

Skriv en limerick som kan glede medelever mens de sitter på do.

En limerick er et humoristisk kortdikt på fem verselinjer. Legg merke til den faste rytmen slike dikt har.

Slik kan du skrive en limerick:

- Den bør fortelle en liten historie.
- I første verselinje møter vi en person og deretter et stedsnavn.
- Diktet bør ha et overraskende poeng i siste verselinje.
- Verselinjene 1, 2 og 5 har tre verseføtter (rytmiske enheter). Linjene 3 og 4 har to hver.
- Rimmønsteret er **aabba**.

Kilde: norsksidene.no

Under kan du kladde limericken. Så kan du skrive den pent på et ark, pynt om du vil, og heng opp på veggen på do.

